

ВОЛИНСЬКІ ЄПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

За єдину помісну Українську
православну церкву!

Часопис Волинської єпархії
Православної церкви України

№ 1 (182), січень 2020 р.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ

високопреосвященнішого Михаїла, митрополита Луцького і Волинського,

боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Волинської єпархії Православної церкви України

Христос народився!
Дорогі брати і сестри!

...Велика благочестя тайна: Бог явився у
плоті, виправдав Себе в Духові, показав Себе
ангелам, проповіданий у народах, прийнятий
вірою в світі, вознісся у славі.

1 Тим. 3,16

Сьогодні Православна церква урочисто святкує прише-
стя у світ Сина Божого і Сина Людського Господа нашого Ісуса
Христа. Минув ще один рік – і знову під склепіннями храмів звучить
ангельська пісня: «Слава у вишніх Богу і на землі мир, у лю-
дях благовоління» (Лк. 2,14). Понад двадцять століть пройшло з
тієї пори, як ангел сповістив цю звістку пастирям, однак радість
Різдва Христового не втрачає своєї сили і величі, бо є виявом
великої Божої милості до грішного людства.

Чим же ми, дорогі брати і сестри, віддячимо Богові за без-
межне до нас милосердя, які дарунки принесемо Спасителеві
в день Його народження, що покладемо перед Його ясла-
ми? Мудреці зі сходу, відчинивши свої скарбниці, принесли
Христові дари, пастишки принесли Йому свої сповнені подиву і
зворушення серця. А ми, християни-українці, волиняни, в уроч-
исті й радісні дні Різдва Христового повинні стати перед ви-
флеємськими яслами в покорі та зі щирою молитвою вдячності
за прожитий рік принести нашому Спасителеві наймиліші для
Нього дари – віру, любов, єдність. І не лише у словах та співах
прекрасних українських колядок, а й у щедрих на Боже і лю-
дське, виконуючи Христову заповідь «любити ближнього, як са-
мого себе». Адже любов – це дорога Христа до нас, дорога, яку
Він залишив, і йдучи якою, ми визволимося від гріха і смерті.

Прихід Божого Сина на землю змінює людське розуміння
Божої волі. Крім видимого світу, у якому ми живемо, який від-
чуваємо, є ще невидимий, але реальний духовний світ, у який
входимо через сповнення Божої волі.

З народженням Ісуса Христа у світі все змінилося. Він поклав

кінець силі старозавітного закону і Божественною благодаттю
преобразив усе творіння. Народження Немовляти Ісуса стало
здійсненням усіх пророцтв про Нього. Те, що в Старому Завіті
було прихованим, відкрилося тепер і засяло Божественним
світлом. Бог – Творець і Володар світу – з'явився смиренним
Немовлям, але цього Немовляти світ чекав від початку історії,
приймавши в пророцтвах обітницю Божу про з'явлення на зем-
лі Спасителя і Викупителя людства.

Христос з'єднався з людським родом. Він Сам, випробовува-
ний гріхом, знав міру людської немочі й слабкості, та, будучи по-
дібним до людини у всьому, окрім гріха, Своєю Божественною
любов'ю всіх поєднав у Собі, всіх викупив Собою.

Різдво Христове – свято нашого усиновлення Богу, адже
через пришестья у світ Христа Спасителя ми стали дітьми і спад-
коємцями Божими. Про це говорить апостол: «Коли ж настала
повнота часу, послав Бог Сина Свого Єдиногодного, Котрий
народився від жони, був під законом, щоб відкупити підзакон-
них, щоб нам прийняти всиновлення. А як ви – сини, то послав
Бог Духа Сина Свого в серця ваші, Який викликає: "Авва, Отче!".
Тому ти вже не раб, а син, а якщо син, то і спадкоємець Божий
через Ісуса Христа» (Гал. 4, 4-7).

Різдво Христове 2020 року ми всі разом зустрічаємо не
лише з великою радістю, але і з тривогою в душі. Радісна но-
вина, бо Різдво Христове приходить у наші оселі й парафії, але
війна на Сході нашої держави, яка триває ось уже шостий рік,
тривожить серця.

Ми маємо визначитися, що для нас означає війна і мир, якщо
мир, то на яких умовах. Ми не просто за мир, а за перемогу. Мир
– поняття відносне. Можна мирно стояти на колінах і бути раба-
ми усе життя. Ми проти такого розуміння миру. Ми – за перемогу
і мирні рівноправні стосунки між державами.

Сьогодні кожен із нас думками поринає у своє дитинство,
пригадуючи батьків та родину домівку. Не одного заболить
серце й огорне смутком за втраченими батьками чи рідними, бо

їх сьогодні нам не вистачає. Наші думки линуць до тих, хто за-
хищає мир і спокій наших осель. Ми згадуємо і тих, хто через
війну і ворожу окупацію на Сході та Півдні України не може впо-
вні відчувати радість Христового Різдва. Ми співчуваємо всім, хто
втратив своїх рідних – наших героїв, і сподіваємося, що наша
духовна близькість із ними та молитовне святкування рідвя-
ної радості внесуть веселість у їхнє життя.

Минув рік, як відбувся Об'єднавчий собор у Софії Київській,
постала наша помісна Православна церква України, яка отри-
мала визнання і занесена до Диптиху Православних Церков
світу. Ми радіємо тим церковним досягненням, які відбулися
протягом року, і віримо та сподіваємося, що з кожним роком
наша Церква буде зростати й утверджуватися.

Щиро вітаю всіх волинян із Різдвом Христовим і з Новим
2020-м роком. Бажаю всім міцного здоров'я, Божого благосло-
вення, віри і надії, що в нас буде все добре.

Вітаю народних депутатів України від Волині: Ігоря Палицю,
Степана Івахіва, Ірину Констанкевич, Ігоря Гузя, В'ячеслава
Рубльова, а також голову Волинської обласної державної ад-
міністрації Юрія Погуляйка, голову Волинської обласної ради
Ірину Вахович і весь депутатський корпус, секретаря Луцької
міської ради, виконувача повноваження міського голови
Григорія Пустовіта, голів районних державних адміністра-
цій, міських, селищних і сільських рад, голів об'єднаних те-
риторіальних громад із рідвяними та новорічними святами.
Молитовно бажаю вам мудрості, єдності й відданого служіння
своєму народові.

Усім вам зичу радісних свят і веселої коляди!
Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з усіма вами.
Христос народився! Славимо Його!

З ласки Божої

+ *Михайло* митрополит Луцький і Волинський

Наша газета – у Вашу скриньку чи на монітор

Боголюб'язний читачу! Наш часопис – корисний засіб у духовному житті православного християнина. Щоб ця релігійна газета надходила Вам додому – випишіть її в будь-якому поштовому відділенні області, починаючи з будь-якого місяця.

Вартість одного примірника з доставкою – **6 грн 80 к.** (без вартості приймання передплати). Індекс у поштово-каталозі обласної періодики – **91241**. Ця ж газета в електронному вигляді, архів її основних публікацій, радіопередач та інших аудіо-, відео- і текстових документів, церковні новини тощо – в інтернеті за адресою: www.pravoslaviavolyni.org.ua

ХРОНІКА

Вихованці недільної школи створили унікальні ікони

Учнів Центру християнського виховання дітей та молоді в Луцьку навчали писати техніку народного малярства на склі. Про це повідомлено на сторінці Центру у «Фейсбуці».

Майстер-клас проводився з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла у Волинській православної богословській академії. Його організували директор ЦХВДІМ священник Євген Маласпіна та викладач ВПБА матінка Валентина Маласпіна.

Наносити зображення зі зворотної сторони скла навчала луцька художниця, майстриня декоративно-ужиткового мистецтва Ольга Навротюк.

Юні художники створили образи Почаївської, Холмської, Волинської, Тростянецької, Терехівської, Вишгородської Божої Матері, а також Архистратига Михаїла й ангелів, преподобного Іова Почаївського.

Ікони для загального огляду були представлені в нижньому храмі луцького кафедрального собору Святої Трійці, де щонеділі о 10.30 проводять дитячу Божественну літургію.

Вшанували пам'ять жертв голодоморів

З нагоди Дня пам'яті жертв голодоморів в обласному центрі та деканатах 23 листопада відбулися поминальні заходи й богослужіння.

Зокрема, в Луцьку хресну ходу і заупокійну відправу очолив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап. Процесія, як і щороку, пройшла від кафедрального собору Святої Трійці на Замкову площу. Дорогою для молитовного спомину зупинилися біля знака милосердя волонтерам, які рятували біженців зі Сходу в післявоєнний голод (територія Хрестовоздвиженського храму). Біля пам'ятного знака жертвам політичних репресій відслужили заупокійну літню.

У слові отець Микола зауважив, що в Україні було три голодомори: в 1921, 1932–1933 і 1946–1947 роках. Загинуло внаслідок найбільшого голоду, за приблизними оцінками, понад 7 мільйонів українців. «Це був свідомий геноцид українського народу, здійснений безбожним комуністичним режимом», – переконує душпастир. Адже відбувалося вбивство людей штучним голодом.

Тому на завершення о. Микола закликав пам'ятати свою історію, взяти з неї урок, вшанувати пам'ять загиблих, щоб лихо не повторилося. «Запалімо лампадки і свічки пам'яті, і в своїх молитвах згадаймо всіх українців, невинно заморених голодом».

У поминальних заходах взяли участь: духовенство – соборне та Луцького міського благочиння, студенти Волинської православної богословської академії, представники влади й громадськості, небайдужі лучани. Люди принесли із собою пам'ятні колоски, які у цей день стають символом того страшного часу.

Архієрей – на ювілеях у Дніпрі

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл 24 листопада взяв участь у заходах з нагоди 25-річчя Дніпровської єпархії та 10-річчя від архієрейської хіротонії єпископа Дніпровського і Криворізького Симеона.

Божественну літургію у храмі Ікони Божої Матері «Несподівана Радість» м. Дніпра очолив митрополит Київський і всієї України Епіфаній. З ним, зокрема, співслужив владика Михаїл.

Докладніше про цю подію розповідає сайт Pomisna.info.

Вихованці недільної школи провели захід «Жива скорботи»

Учні Центру християнського виховання дітей і молоді в Луцьку вперше влаштували виховну акцію на спомин про голодомор 1932–1933 рр. Про це повідомлено на сторінці Центру у «Фейсбуці».

Захід, який відбувся 24 листопада у Волинській православної богословській академії, організували директор ЦХВДІМ священник Євген Маласпіна та вчителька Наталія Ротченкова.

На дійство прийшли учні з інших недільних шкіл обласного центру – із храмів Мучениць Віри, Надії, Любові та Софії, а також Ікони «Неопалима Купина».

Діти декламували вірші, переглядали фото і відео, що розповідають про ці істо-

З ЦЕРКОВНОГО КАЛЕНДАРЯ

24 січня – преподобного Феодосія Великого

Цей Божий угодник народився близько 424 року в Могаріонському поселенні (Каппадокія, Мала Азія – тепер у Туреччині). Його виховання було позначено глибокою духовністю благочестивої сім'ї. Володіючи прекрасним голосом, юнак наполегливо займався церковним читанням і співом. У молоді роки відвідав Святу Землю і бачився з преподобним Симеоном Столпником, який благословив його і передбачив пастирське служіння.

Феодосій оселився в Палестині у пустельній печері, в якій, за переказом, ночували три волхви, що прийшли поклонитися Народженому Спасителю світу. У ній він прожив тридцять років у молитві; харчувався тільки фініками, коріннями і травами.

Біля подвижника поступово почали зби-

ратися ті, які бажали жити під його керівництвом. Коли печера вже не могла вмістити ченців, преподобний Феодосій почав молитися, щоб Господь Сам вказав місце для обителі. Взавши з собою кадило з холодним вугіллям, пішов пустелею. На одному місці раптово вугілля розгорілося і був чутний аромат. Тут преподобний і заснував перший монастир – лавру.

Владика Михаїл захистив кандидатську дисертацію

Тема роботи митрополита Луцького і Волинського на здобуття ступеня кандидата історичних наук – «Християнська релігія і церква як чинник державотворення в Київській Русі».

Публічний захист відбувся 27 листопада на засіданні спеціалізованої вченої ради у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки. Науковим керівником архієрея був доктор історичних наук, професор кафедри археології, давньої та середньовічної історії України СТУ Михаїло Кучинко.

У дисертаційному проекті розглянуто проблематику впливу християнства, Руської православної церкви, духовенства на становлення й розвиток Києво-Руської держави. Зокрема, у доповіді керуючий єпархією зазначив, що церква реагує на сучасні запити суспільства, базуючись на традиціях, закладених у часи Київської Русі.

У процедурі захисту взяли участь науковці з Києва, Львівщини, професорсько-викладацький склад СТУ. На засіданні був присутній канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, проректор з наукової роботи Волинської православної богословської академії протоієрей Владислав Фільмес.

Після тривалої дискусії вченою радою прийнято одностайне рішення про присвоєння митрополиту ступеня кандидата історичних наук.

На Филипа луцькій церкві подарували дитячий майданчик

Такий дар отримала парафія Апостола Филипа 27 листопада, в день престольного празника, повідомив сайт pershyj.com.

Настоятель храму протоієрей Володимир Вакин розповів, що на території церкви БК «Інвестор» установили новий дитячий майданчик. «Це місце, де дитина не сидить перед комп'ютером, не замкнена в собі, а активно відпочиває і спілкується». За словами душпастиря, згодом тут спорудять і місце для відпочинку дорослих.

Канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, який очолював святкову відправу, вручив медалі «За жертвність» директору будівельної компанії Андрієві Разумовському та депутатові Княгининівської сільської ради підприємцеві Сергію Стрихарчуку.

Керуючий єпархією закликав допомогти албанцям

У зв'язку із землетрусами, які сталися в Албанії, митрополит Луцький і Волинський Михаїл просив усіх небайдужих підтримати постраждалих.

У ній було прийнято спільножительний устав. Душевне заспокоєння тут знаходили не тільки ченці, але і миряни – подорожні, жебраки, хворі й убогі. Бог чудесним чином, за молитвами преподобного Феодосія примножував запаси лаври, так що їх вистачало і на братію, і на безліч мандрівників, які знаходили тут їжу під час голоду.

Всього в лаврі преподобного Феодосія спасалися 700 учнів. Багато з них стали згодом засновниками різних монастирів, прославилися чернечими подвигами.

Ще за життя святий сподобився від Господа дару багатьох чудотворінь: за його молитвами отримували зцілення жінки, у яких діти народжувалися мертвими; до молитовної допомоги преподобного зверталися люди, що потрапили в бурю на морі, терпіли напад диких звірів і комах.

Перед своєю смертю в 529 році у віці 105 літ, угодник покликав до себе трьох улюблених єпископів і відкрив їм, що скоро відійде у вічність. Через три дні він помер. Тіло святого було з честю покладено в печері, у якій він жив до початку свого подвигу.

Віталій КЛИМЧУК

28 листопада владика висловив глибоке співчуття албанцям: «Ми розділяємо ваш біль та скорботу, а також молимося за швидке одужання тих, хто постраждав від стихійного лиха, та за упокоєння загиблих».

До волинян же архієрей звернувся з проханням надати гуманітарну допомогу. Її везуть постраждалим унаслідок землетрусів, серед яких, зокрема, є і християни – вірні Православної автокефальної церкви Албанії.

Принесли речі у приміщення Управління єпархії (Градний узвіз, 1) та кафедральний собор Святої Трійці.

Архимандрит Константин про важливість посту

Декан монастирів єпархії і намісник обителі Святителя Миколая Чудотворця в с. Жидичин Ківерецького деканату архимандрит Константин (Марченко) 28 листопада у «Фейсбуці» розповів, як правильно провести Різдвяний піст, чого уникати і до чого прагнути.

Насамперед потрібно наповнити своє серце справжньою радістю від народження Ісуса, зміцнювати віру. Адже піст – це особливий час для духовного вдосконалення.

Деякі християни вважають православ'я розмовою про щось далеке. Але з Богом ми постійно. Ми народжуємось тут із Христом і у Христі, відсікаємо від себе гріхи, преображаємося, страждаємо, воскресемо. Ми все це робимо разом із Христом тут, щоб бути з Ним і надалі.

Стосовно Царства Небесного преподобний Петро Дамаскін говорив: «Коли людина глибоко молиться, тоді ум починає бачити свої гріхи, численні, як морський пісок. Ось тут і є початок просвічення душі, це знак її здоров'я». Від гріхів звільняємось у таїнстві євхаристії. Зцілення й духовний ріст – це взаємодія людських зусиль і Божественної благодаті.

Щоб бути ближче до Творця, Господь дарує Свою «терапію» – піст, тобто стримання. У святителя Василя Великого це «початок духовного життя». Тож якщо людина не дотримуватиметься посту, то не зрозуміє духовного життя. Метою посту є навчити людину контролювати бажання свого тіла. Духовні ж хвороби в людини – через відступлення від Бога.

Під час посту не варто обтяжувати себе їжею і питтям. Постити важливо як духовно, так і тілесно. (Піст без покаєнної молитви, без намагання стати кращим – лише дієта.) А тоді вже будемо радіти від народження Богомладенця Ісуса у своєму серці.

Братство відзначило ювілей Інституту дослідів Волині

Настоятель парафії Воскресіння Господнього в с. Гаразджа Луцького міського деканату священник Ярослав Черенюк 28 листопада побував у Києві, взявши участь

в урочистому засіданні з нагоди 70-річчя створення Інституту дослідів Волині у м. Вінніпег (Канада).

Душпастир долучився до заходу на запрошення Міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство» та з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла.

Під час зібрання обговорювали доцільність відновлення цієї дослідницької організації, яка призупинила діяльність кілька років тому.

Урочистість відбулася в залі засідань вченої ради Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. У ньому також взяли участь дипломати, науковці, журналісти, представники посольства Канади в Україні.

На Всесвітньому дні боротьби зі СНІДом

Викладач Волинської православної богословської академії, настоятель парафії Святої Трійці в селі Липини Луцького районного деканату протоієрей Микола Цап'юк 29 листопада побував на акції «Свічкова хода».

Захід влаштовано обласною організацією Товариства Червоного Хреста України. Його учасники крокували, як і щороку, від Луцького базового медичного коледжу до Театральної площі.

Виступаючи на мітингу, о. Микола зазначив, що насамперед потрібно керуватися заповідями любові. Ісуса Христа теж оточували хворі, зокрема прокажені, й Він не відкидав їх. Тож і ми не повинні відділяти цих хворих людей від суспільства, а ставитись до них із любов'ю і молитися за них.

В акції взяли участь директор КП «Волинський обласний центр з профілактики та боротьби зі СНІДом» Олена Макаренко, голова луцького Товариства Червоного Хреста Емілія Матвійчук, студенти медколеджу, небайдужі горожани.

Померлих від цієї хвороби вшанували хвилюючим мовчанням.

Всесвітній день боротьби зі СНІДом відзначається щорічно 1 грудня.

Священник про наслідки модних тенденцій

За ініціативою луцького міського деканата, настоятеля храму Холмської ікони Божої Матері протоієрея Михайла Онищука в гімназії № 4 ім. Модеста Левицького обласного центру 3 грудня відбулась лекція для учнів 9–11 класів про деякі віяння серед молоді, модні, але шкідливі. Про це він повідомив у «Фейсбуці».

Душпастир говорив школярам, зокрема, про електронні сигарети – вейпи, які зараз поширені в молодіжному середовищі. Треба пам'ятати, що мода постійно змінюється, наголошував о. Михаїло. Те, що нині модне серед юнаків, є шкідливим і навіть згубним і гріховним. Молодь не завжди розуміє, що це хибна мода. Якщо, наприклад, щось «модне» зробити зі своїм тілом, то це може залишитися назавжди. Молода ж людина часто не думає про наслідки.

Далі на цю тему вела мову лікар міської клінічної лікарні Тетяна Тригуб.

Канцлер єпархії – у складі синодальної комісії

У столиці відбулося чергове засідання Священного синоду Української православної церкви (Православної церкви України) під головуванням митрополита Київського і всієї України Епіфанія. Про це повідомлено на сайті Pomisna.info.

На засіданні, що проходило 5 грудня у Київській православної богословській академії, одним із пунктів було створення синодальної комісії з питань канонізації святих. До її складу ввійшов канцлер нашої єпархії протоієрей Микола Цап.

Детально про ці та інші матеріали засідання Священного синоду можна ознайомитись на сайті ПЦУ.

У ВПБА презентували книгу про українсько-польські відносини

У Волинській православної богословській академії відбулося представлення книги Людмили Стрільчук та Андрія Нінічука «Війна пам'яті та війни пам'ятників у сучасних українсько-польських відносинах».

5 грудня на захід зібралися митрополит Луцький і Волинський Михаїл, авторка Людмила Стрільчук, ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакин, інші викладачі та студенти вишу, історики, представники Рівненської духовної семінарії.

ХРОНІКА

Продовження. Початок на с. 2

Ведучим заходу був професор кафедри нової та новітньої історії України СНУ ім. Лесі Українки Микола Кучерепа.

У цій праці представлено сучасні україно-польські стосунки. На прикладі політики історичної пам'яті, що здійснюється Польщею та Україною, проілюстровано особливості суперечок і можливість міжнародного примирення. Підґрунтям до монографії став проект Волинської крайової організації Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Шевченка «Тільки правда нам важлива».

У Києві провели зібрання представників управлінь єпархій

З благословіння Митрополита Київського і всієї України Епіфанія 6 грудня вперше відбулося робоче засідання секретарів та працівників канцелярії єпархіальних управлінь. Від Волинської єпархії взяв участь канцлер протоієрей Микола Цап.

Мета зустрічі – вдосконалення зв'язків між єпархіальними управліннями, уніфікації діловодства та роз'яснення щодо складання річних звітів. Як розповів о. Микола, під час засідання відбулася жвава дискусія, у якій працівники управлінь вносили пропозиції.

Розпочав робочу зустріч Предстоятель Церкви, а далі вона проходила під головуванням секретаря Священного синоду митрополита Вінницького і Барського Симеона.

У ВПБА вдосконалюють вивчення грецької

Викладачі та студенти Волинської православної богословської академії тепер мають змогу ретельніше вивчати ще одну іноземну мову. Про це 6 грудня повідомив сайт vpba.edu.ua.

Курси грецької мови в цьому духовному виші розпочали за сприяння радника посла Грецької Республіки в Україні Александра Будуріса та екзарха Вселенської Патріархії архимандрита Михаїла (Аніщенка).

Перший урок провели викладачі з цього предмета Ельса Калему та Наталія Левчук разом із перекладачем.

Як розповів декан богословського факультету протоієрей Василь Лозовицький, студенти п'ятого і шостого курсів вивчають грецьку обов'язковим предметом. Усі інші зможуть навчатися за бажанням факультативно.

На Катерини владика очолив престольне свято

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл правив Божественну літургію в церкві Великомучениці Катерини (вул. Ветеранів, 1-А обласного центру) 7 грудня з нагоди храмового празника. Про це повідомив її настоятель протоієрей Юрій Близнюк.

Разом із високопреосвященним молились: луцький міський декан протоієрей Михайло Онощук, луцький районний – протоієрей Володимир Присяжнюк, маневицький – протоієрей Андрій Закидальський та інше духовенство.

У проповіді архієрей відзначив, що в цьому храмі вперше Службу правлять без його клірика отця Сергія Смірнова, який нещодавно відійшов у вічність. Потому владика навчав: аби правильно прославляти Всевишнього, потрібне постійне єднання з Ним. У нашому житті випадковостей немає: Господь посилає завжди потрібних людей. Якщо хтось загордився, то Він виховує нашими ближніми. Тому слід жити правильно, щоб у житті іншої людини стати добрим інструментом, адже Бог – це любов. Полюбивши спочатку себе, будемо з любов'ю ставитись і до інших.

Щодо святкування Різдва владика пояснив, що в Священному Писанні не зазначено, якого числа народився Ісус. Головне не дата, а розуміння мотивації свята.

Потому духовенство служило заупокійну літню по новопреставленому отцеві Сергію.

Благословенними митрополічними грамотами архієпископ відзначив активних парафіян, зокрема, хірурга Василя Загребельного та колектив харчоблоку міської клінічної лікарні, лікаря пологового будинку Ларису Шандибіло, викладачів недільної школи та інших мирян.

Про життя святої Катерини розповів на-

ОДНОВІРЦІ ЗА КОРДОНОМ ДЕ В ПРАВОСЛАВ'І СТАРОСТИЛЬНИКИ, А ДЕ НОВОСТИЛЬНИКИ?

Останніми роками перед Різдом деяка частина вірян порушує питання про перехід Українського православ'я на новий стиль (правильно його треба називати новоюліанським стилем). Ми вже розповідали про переваги і ризики такого почину (див. «Волинські єпархіальні відомості» № 2 за 2019 р., с. 3, стаття «ПЦУ і новий стиль» – у паперовому й електронному випусках газети). Але в читачів залишається запитання, котрі ж із помісних, тобто автокефальних церков світу залишаються на старому календарі, а котрі – на новому.

Ось їх перелік за Диптихом Вселенського Патріарха.

Константинопольський патріархат – на новому (крім монастирів Афону та великої частини парафій української діаспори по всьому світу, які тримаються старого стилю).

Олександрійський патріархат, що об'єднує православних Африки, – на новому (крім Нігерії).

Антиохійський патріархат, до якого входять православні Сирії та ряду інших арабських країн, – на новому.

Єрусалимський патріархат – на старому. Російський патріархат (так іменується РПЦ в Диптиху Вселенського Патріарха) – на старому.

Сербський патріархат – на старому. Румунський патріархат – на новому (крім Бессарабської митрополії та Українського вікаріату). Діє також старостильний розкол, що об'єднує три мільйони вірних.

стоятель сусідньої парафії Введення у храм Пресвятої Богородиці протоієрей Віктор Михалевич. Ім'я цієї подвижниці грецькою означає «завжди чиста». Людина стає чистою тільки завдяки правильній сповіді і правильному причастю. А досягати святості – це мета кожного з нас.

Настоятель громади о. Юрій Близнюк подякував керуючому єпархією за підтримку в розбудові церкви.

Вихованці недільної школи привітали присутніх гарним виступом.

Проповідь архієрея: Закликаю кожного до молитви за Україну

8 грудня, в неділю 25-ту після П'ятдесятниці, митрополит Луцький і Волинський Михаїл очолив Божественну літургію в кафедральному соборі Святої Трійці.

Під час проповіді архієрей говорив про щирість наших діянь та подяку Богові. Адже сьогодні ми прийшли до цього Божого дому, щоби подякувати Всевишньому за день, а також за можливість помолитися перед вишнім образом іконою Пресвятої Богородиці, яка замимоточила під час паломництва волинців у Єрусалимі.

Образ напередодні привезли до головного храму єпархії і протягом тижня кожен мав змогу прикластися до реліквії, щирою молитвою випросити заступництва у Божої Матері. Бо лише через велику любов Господь показує нам чудеса, щоб укріпити у вірі.

На завершення керуючий єпархією закликав кожного й до щирої молитви за Україну. Адже сьогодні, у цей непростий час, у храмах лунає молитва за встановлення справедливого миру та перемогу України. Тож коли щиро проситимемо допомоги у Творця, Він обов'язково відгукнеться на наше прохання, запевнив високопреосвященний.

У ВПБА обговорювали екологічні проблеми

Зі студентами Волинської православної богословської академії зустрілися пред-

Болгарський патріархат – на новому (однак є і старостильний розкол).

Грузинський патріархат – на старому.

Церква Кіпру – на новому.

Церква Еллади, що об'єднує частину православних Греції, – на новому (але діє декілька старостильних розколів, куди входять до 800 тисяч вірних).

Церква Польщі – у 2014 році, після 90 літ намагання прищепити вірянам новий стиль, повернулася на старий (окрім парафій у Бразилії).

Церква Албанії – на новому.

Церква Чеських земель і Словаччини – на новому.

Церква України – на старому.

Це список визнаних автокефальних церков, передусім Вселенським патріархатом. Але є ще й невизнані, якою була донедавна й наша. Македонська церква після кількох десятиліть перебування на новому стилі повернулася на старий; Чорногорська церква – старостильна.

Існує теж юрисдикція під назвою Православна церква в Америці (діє у США, країнах Латинської Америки, а також в Австралії), автокефалія якої визнана деякими помісними Церквами, але не Вселенським патріархатом. Вона щодо стилю змішана: більшість парафій на новому, але є чимало й на старому.

Особливо підкреслимо, що все сказане стосується тільки неперехідних свят (цебто котрі завжди в числі). Що ж до рухомих, тобто тих, котрі прив'язані до Великодня, то всі православні – старостильники. Виняток є лиш один: автономна Церква Фінляндії у складі Вселенського патріархату, яка новостильна і щодо рухомих свят.

Як бачимо, картина вельми неоднозначна. Говорити, що новоюліанський календар у православ'ї переміг, було б дуже передчасно, хоча певні тенденції, звичайно ж, очевидні. Особливо впадає у вічі, що дві церкви – Польська і Македонська – повернулись на старий стиль, а великі старостильні розколи в Греції та Румунії виликувати не вдається.

Віктор ГРЕБЕНЮК

ставник влади та науковець, повідомив сайт vpba.edu.ua.

10 грудня в екологічній годині взяли участь начальник відділу екології Луцької міської ради Оксана Лисак, старший науковий співробітник відділу природи Волинського краєзнавчого музею Оксана Гаврилюк, студенти та викладачі ВПБА.

Учасники обговорили підвищення рівня екологічної культури та відповідальності кожного за свої дії стосовно довкілля. Адже наша байдужість породжує кліматичні зміни, які небезпечні для людини. Також під час заходу переглянули фільм за сценарієм Оксани Гаврилюк «Щоб земля дихала» – про проблеми, які створює пластик, та культуру його використання.

Віддали останню шану загиблим військовослужбовцям

Духовенство відправило заупокійну богослужіння за Сергієм Сиротою і Андрієм Войтовичем, які загинули від рук російських окупантів на Луганщині.

12 грудня військові священники з молитвою зустріли тіла бійців на межі Рівненської й Волинської областей. Попрощатися з полеглими лучани могли біля фотостенда «Герої Небесної сотні – Загинули за єдність України», що на Театральному майдані. Заупокійну літню тут відслужили головний військовий капелан єпархії протоієрей Михаїло Бучак, луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк та інше духовенство. Потому тіла відправили до Рожищенського району, де загиблих чекали рідні.

Наступного дня, 13 грудня, відбувся чин похорону військовослужбовців. У храмі Покрови Пресвятої Богородиці с. Квітневе декан протоієрей Василь Шняк очолив похорон Андрія Войтовича. Сергія Сироту відспівали у рідному селі Щурин.

Освятити меморіальну дошку на честь воїна

Настоятель луцької парафії Йоана Золотоустого протоієрей Петро Атаманив

освятити меморіальну дошку на честь свого парафіянина, учасника АТО Андрія Волоса. Пам'ятний знак установлено 13 листопада в день народження героя на фасаді ліцею, в якому він навчався.

Богослужіння відбулося на свято апостола Андрія Первозваного. Звертаючись до присутніх, панотець висловив співчуття родині та подякував мамі за виховання хорошого сина. У слові зазначив, що немає більш цінного, як віддати своє життя за інших. Ісус Христос також Своє життя віддав за нас. Сьогодні Андрій міг би рости дитя, радіти життю і працювати на благо України. А натомість віддав за неї найдорожче. Потому душпастир помолвився за воїна.

На скорботному заході були присутні дружина й матір загиблого, директор ліцею, товариші та представники влади.

Андрій Волос – випускник правознавчого ліцею з посиленою військовою підготовкою, що на вул. Дубенській обласного центру. На Сході був стрільцем, помічником гранатометника, військовослужбовцем 24-ї ОМБР. Загинув від кулі снайпера 28 червня 2018 року поблизу селища Південне Донецької області. Похований у селі Омельно на Ківереччині. 27 червня 2019 року Президент України Володимир Зеленський присвоїв йому звання «Герой України» із врученням ордена «Золота зірка» (посмертно).

У Луцьку вшанували ліквідаторів ЧАЕС

Клірик парафії ікони Холмської Богородиці священник Дмитро Черенюк із благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла 13 листопада відслужив заупокійну літню по загиблих учасниках ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

На жаль, багато рятувальників уже померли через катастрофу. Присутні вшанували загиблих молитвою і покладанням квітів до пам'ятного знака «Жертвам Чорнобиля», що на меморіальному комплексі «Вічна слава».

Ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС також ушановують 14 грудня. Саме в цей день завершено будівництво захисного саркофага.

Камінь-каширський декан одержав обласну відзнаку

Духовенство єпархії з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михаїла взяло участь у церемонії вручення премії «Люди року – 2019. Волинь», що відбулась в облмуздрамтеатрі ім. Т. Шевченка 14 грудня. Про це повідомив головний військовий капелан єпархії протоієрей Михаїло Бучак.

На початку заходу луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк прочитав молитву «Отче наш». Опісля відбулося нагородження, у якому брали участь панотці. Відзнаку в номінації «Герої ХХІ століття» отримав протоієрей Володимир Мицько – військовий священник, камінь-каширський декан, настоятель парафії Святого Миколая у Камінь-Каширському.

Владика Михаїл – учасник першого Архієрейського собору ПЦУ

Митрополит Луцький і Волинський взяв участь у розширеному Архієрейському соборі Православної церкви України.

14 грудня ієрархи зібралися в митрополічній палаті при Софії Київській під головуванням Предстоятеля – Митрополита Київського і всієї України Епіфанія з нагоди річниці Об'єднавчого собору. Відбулося обговорення широкого кола питань із життя Церкви та ухвалення відповідних постанов. Зокрема, Архієрейський собор затвердив Статут Київської митрополії в новій редакції.

На завершення поважного засідання архієрей ПЦУ разом із представниками Вселенської Патріархії митрополитом Гальським Емануїлом, архієпископом УПЦ в США Даниїлом та єпископом УПЦ в Канаді Іларіоном відслужили подячний молебен.

Того ж дня ввечері владика Михаїл співслужив на всенічній у Свято-Михайлівському Золотоверхому кафедральному соборі, а зранку наступного дня, 15 грудня, – на Божественній літургії в цьому ж храмі.

Докладніше про ці події читайте на сайті pomisna.info.

«ПОКЛОНІННЯ НЕМОВЛЯТІ»

Різдво Христове – найшанованіший день народження у світі. Люди різних національностей, культур, соціальних верств, матеріального становища, поглядів і переконань святкують Різдво Христове. За значенням воно друге після Великодня, хоча у багатьох католицьких країнах народне благочестя відводить йому головне місце серед свят.

Різдво, свято оновлення, однаково близьке кожному. Воно несе з собою приплив свіжих творчих сил, надію у звернення починає. Такий піднесений настрій завжди передавали у своїх творах митці, оспівуючи цю доленосну для людства подію. Мабуть, жодна інша тема євангельської історії не отримала у мистецтві такого розмаїття варіантів і творчих інтерпретацій, як Різдво Христове. Сотні творів різних жанрів, стильових і колористичних уподобань залишили людям художники – великі та знамениті, маловідомі та безіменні, вражаючи не лише неймовірним різноманіттям форм, барв і творчої уяви, але й особливим духовним наповненням.

Одним із таких є образ «Поклоніння Немовляті» кінця XVIII ст. – копія твору Антоніо да Корреджо (1489–1534) – великого італійця, живописця періоду Високого Відродження. Оригінал зберігається в Галереї Уфіцці, у Флоренції (Італія). Одну з копій представляє Музей волинської ікони у Луцьку. Образ

був переданий до Волинського краєзнавчого музею у 1979 році Анастасієм Леснюком.

«Поклоніння Немовляті» є втіленням теми поклоніння Діви Марії. Богородиця стоїть на колінах перед новонародженим Христом і поклоняється Йому.

Немовля Ісус випромінює сяйво й освітлює інтер'єр, написаний м'якими тонами. Помітно, що художник любив світло, добре володів мистецтвом його передачі, через світло умів висловити таємничу тишу і ніжну прохолоду – чи то раннього ранку, чи пізніх вечірніх годин. Гра світла і тіней, власне, і творить дійство. Яскраве світло виходить від Божественного Немовляти, що неприкритим лежить на грубом ложі. Світло тане на обличчі Діви Марії, яка з материнською ніжністю споглядає на Сина, вихплюючи її схилена над Дитиною постать із темряви. Світло м'яко лягає і дає можливість роздивитись ніжний, юний лик Діви, русяве блискуче волосся, прикрите зелено-синім покривалом, тонкий стан у рожевій туніці й легкій шалі, що огортає шию. Світло падає полісками на колону, шириться і змішується зі світлом невидимої тут вишелемської зорі, що вже зійшла, розливається позаду Марії з Немовлям, освітлюючи пейзаж із темних пагорбів з олівами, куща й одинокої сосни.

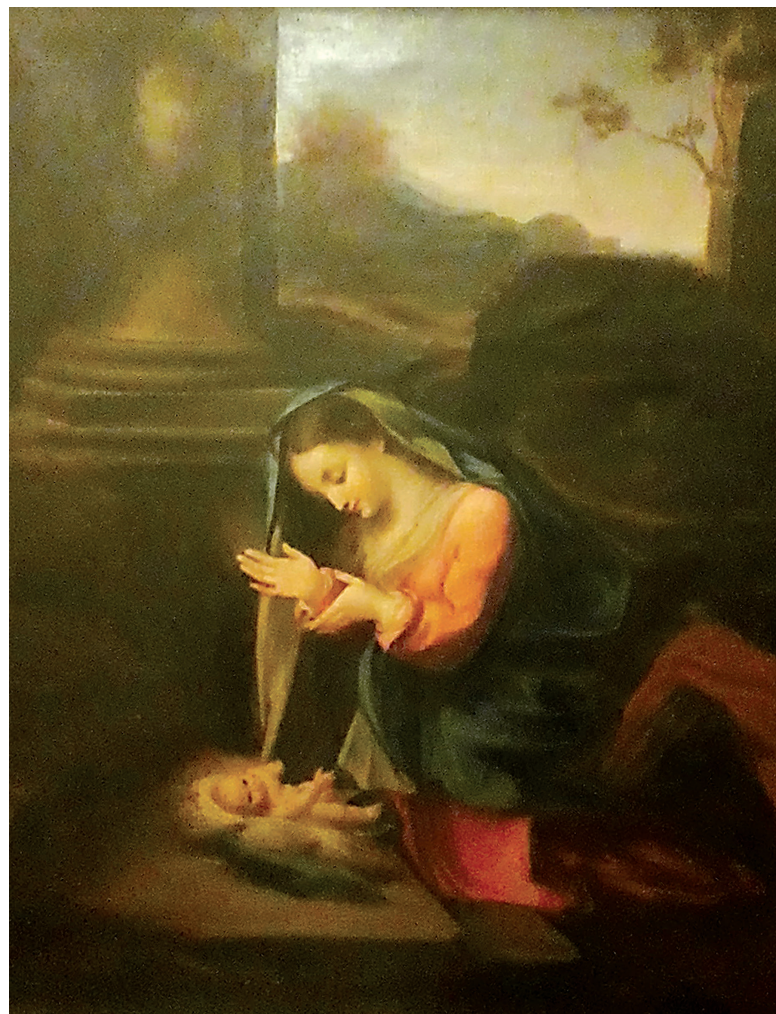
Небо – неспокійне. Хмара повіль-

но запливає у картину, починаючи на очах заповнювати її простір, як символ-нагадування про жертвну місію Дитини, що народилася. Місцями глибока і контрастна світлотінь таємниче збільшує, округлює форми предметів на першому плані. Світло хоч і приглушує тональність барвистої гама, але не позбавляє колір художник створює чарівний світ, де світло бореться з п'ятіною і перемагає: робить тіні прозорими, а момент дива народження сліпучо-яскравим.

Попри споглядальність зображеного дійства, твір пронизано сильною внутрішньою динамікою, композиція вражає незвичайною життєвістю, з якою художник трактує надприродну подію. Створений майстром образ підкорює одухотвореністю і ліричністю, викликаючи благоговійний трепет.

З часу написання цієї картини пройшли століття. Але вона зачаровує таїною дива Різдва Христового, демонструючи втілення жертвної любові, любові Божественної і людської, нагадуючи нам, що Син Божий прийшов на землю зі світлом пізнання, щоб навчити нас чеснот, яких часто не вистачає і в нинішньому світі: взаєморозуміння і співчуття, тепла й милосердя, доброти й любові.

Ангеліна ВИГОДНИК,
старший науковий співробітник
Музею волинської ікони

Антоніо да Корреджо. «Поклоніння Немовляті» (копія). Кінець XVIII ст. Полотно, олія. Зберігається в Музеї волинської ікони

ВАРТО ЗНАТИ

ВОЛИНЯНИ У ЦАРГОРОДІ: ПІДСУМКИ

На запрошення Вселенського Патріарха Варфоломія делегація нашої єпархії на чолі з митрополитом Луцьким і Волинським Михаїлом звершила візит до Фанару (Константинополь) із нагоди храмового празника Вселенської патріархії в день пам'яті апостола Андрія Первозваного.

29 листопада відбувся офіційний прийом делегації Його Всесвятістю в резиденції Патріарха. На прийомі також був присутній заступник голови Управління зовнішніх церковних зв'язків ПЦУ архієпископ Чернігівський і Ніжинський Євстратій. Владика Михаїл подякував Патріархові Варфоломію за запрошення та постійну турботу щодо становлення Православної церкви України. Митрополит як голова синодальної комісії у справах монастирів та чернецтва обговорив із Його Всесвятістю питання співпраці задля перейняття неперервного і невикривленого досвіду духовництва, а також взаємних відвідин між ченцями нашої Церкви та святої гори Афон і інших обителів Константинопольського патріархату.

Також у присутності ректора Волинської православної богословської академії протоієрея Володимира Вакіна домовлено про посилення співпраці між ВПБА та навчальними й науковими інституціями Патріархату. На згадку про наш край Патріарху Варфоломієві вручено ексклюзивні подарунки, що презентують волинські екологічно чисті матеріали та місцеві церковні традиції.

Цього ж дня після завершення великої вечірні архієпископ Євстратій виголосив подячне слово від імені блаженнішого Митрополита Київського та всієї України Епіфанія Його Блаженству Папі й Патріархові Олександрійському і всієї Африки Феодору II, а владика Михаїл подарував ікону святителя Луки Кримського, створену волинськими майстрами, та інші подарунки з українською символікою. Образ цього святого нагадує і про те, що Крим – це Україна.

30 листопада, у самий день пам'яті апостола Андрія Первозваного за новоюліанським календарем, делегація Волинської єпархії на чолі з митрополитом Михаїлом взяла участь у Божественній літургії в патріаршому храмі Святого Георгія на Фанарі.

Молилися до цього угодника за Україну та утвердження в ній Православ'я.

Цього ж дня відбулось офіційне прийняття за нагоди престольного празника Вселенської патріархії. У митрополита Михаїла була можливість безпосередньо поспілкуватися

з представників Православної церкви України.

У неділю, 1 грудня, митрополит Михаїл у співслужінні архієпископа Чернігівського і Ніжинського Євстратія, а також архімандрита Харлампія, який опікується україн-

визначено Його Всесвятістю для духовних потреб української громади. Це вперше для неї звершено літургію ієрархами ПЦУ. За богослужінням також молилися представники української держави – заступник міністра закордонних справ Василь Боднар, посол у Туреччині Андрій Сибіга та генеральний консул у Стамбулі Олександр Гаман. Після відправи відбулося неформальне спілкування у теплій, родинній атмосфері.

Цього ж дня на запрошення Олександра Гамана волинська делегація взяла участь у перегляді нашої громадою фільму «Тіні забутих предків» у рамках днів українського кіно в Стамбулі. Вітальне слово на початку виголосив відомий актор, сценарист та режисер Микола Ілленко (його рідний брат Юрій був одним із творців цього шедевра кіномистецтва).

Також звершено паломництво до храму Святої Софії – Премудрості Божої, Влахернської церкви Пресвятої Богородиці, де сталося чудо Покрову Божої Матері, та храму Живоносного джерела, поряд з яким знаходяться могили останніх Вселенських Патріархів. Там прочани на чолі з митрополи-

з Патріархом Олександрійським Феодором та ієрархами Константинопольського патріархату, Грецької й Кіпрської церков, а також Римсько-католицької церкви. У промові Патріарх Варфоломієві особливо наголосив на своїй радості за присутність на святку-

ською громадою в Стамбулі, протоієрея Володимира Вакіна, ректора ВПБА, й диякона Михайла Омеляна, старшого викладача КПБА, звершили Божественну літургію українською мовою у храмі Святителя і чудотворця Миколая в цьому місті. Цей Божий дім

том Михаїлом помолилися за їхню блаженну участь у Царстві Небесному.

Наступного дня волинська делегація відбула додому.

**Світлини з архіву
прот. Володимира Вакіна**

ЄДИНА ЦЕРКВА

У ДВОХ ПАРАФІЯХ ГОРОХІВЩИНИ ВЛАДИКА СЛУЖИВ УПЕРШЕ

13 листопада, в день особливого вшанування апостола Андрія Первозваного, митрополит Луцький і Волинський Михайл очолив служби у двох громадах Горохівського благочиння – в селах Терешківці та Смолява, які цьогоріч долучились до ПЦУ.

За повідомленням декана протоієрея Андрія Сидора, в церкві Покрови Пресвятої Богородиці с. Терешківці архіпастир відправив подячний молебень з нагоди 25-річчя її освячення. Крім о. Андрія, разом із високопреосвящен-

ним молились настоятель протоієрей Василь Хомляк та інше духовенство деканату.

По закінченні владика закликав не забувати за все дякувати Богу. Сьогодні ми єдині, хоча недавно мали дещо різні погляди. Повинні пам'ятати слова Тараса Шевченка: «Обніміться ж, брати мої, молю вас, благаю!». А спільна молитва є запорукою нашого єднання.

Церковні медалі митрополит вручив о. Василеві та парафіянину Романові Хомляку,

іншим активним членам громади – благословенні грамоти керуючого єпархією.

Потому в храмі Архістратига Михайла с. Смолява владика очолив Божественну літургію. Співслужили з ним благочинний, настоятель протоієрей Андрій Лотоцький та інші душпастирі.

У слові високопреосвященний навчав, як поводитися з людьми по-християнськи. Насамперед – поважати один одного, «любити ближнього, як самого себе». Можна осуджувати лише погані вчинки, а не людей,

бо все недобре – від лукавого. Маємо навчитися спочатку полюбити себе, а тоді любити мого ближнього. У цьому храмі нас об'єднує те, що ми православні, а славити Бога потрібно правильно. Молитись так, як навчали отці Церкви і наші батьки.

Тут медаллю владика нагородив о. Андрія Лотоцького, жертводавця Анатолія Маслінчука та голову сільської ради Тетяну Столярчук. Благословенними митрополичими грамотами відзначено активних парафіян. Присутніх привітали вихованці недільної школи.

СКОБЕЛКА: ПЕРША АРХІЄРЕЙСЬКА ЛІТУРГІЯ В ПЦУ

З нагоди храмового свята митрополит Луцький і Волинський Михайл 19 грудня очолив Божественну літургію у Свято-Миколаївській парафії цього села Горохівського деканату, яка в січні возз'єдналась із Православною церквою України.

Разом з високопреосвященим служили: декан протоієрей Андрій Сидор, настоятель священник Станіслав Домарацький, інше місцеве духовенство, а також із Луцького районного благочиння та Рівненської єпархії.

Привітавши присутніх зі святом, владика зауважив, що коли робимо добрі справи, уподібнюємося святому Миколаєві. Ці справи потрібно робити один одному з вірою в Бога чудо. Є люди, які не вірять у чуда, бо мають закаміане серце, в якому немає Христа, каже архіпастир. Така людина не побачить і проявів Божої любові.

Керуючий єпархією подякував парафіянам за любов до України, до Христа і за власну перемогу. Можна перемагати всіх, а потрібно вчитися перемагати спочатку себе. Владика побажав жити в єдності та в усьому наслідувати святителя Миколая Чудотворця.

Церковною відзнакою «За жертвність» архієрей відзначив старосту громади Олександра Ситника, благословенними митрополичими грамотами – інших парафіян.

Учасників свят привітав із величною подією голова сільради Михайло Цуцман, а настоятель о. Станіслав подякував усім за підтримку. Вихованці недільної школи подарували гарний виступ і отримали подарунки.

Оксана КАРНКОВСЬКА

Світлина інформаційної служби єпархії

СВЯТИНІ ВОЛИНЦІ

У ДИТЯЧІЙ ЦЕРКВІ – ПЕРШІ ПРЕСТОЛЬНЕ СВЯТО І ЗАНЯТТЯ

Митрополит Луцький і Волинський Михайл 4 грудня очолив Божественну літургію в каплиці Введення у храм Пресвятої Богородиці, що в обласному центрі (вул. Конякіна, 25-В), та освятив її.

З високопреосвященим молились: луцький міський декан протоієрей Михайло Онищук, луцький районний – протоієрей Володимир Присяжнюк, настоятель парафії протоієрей Віктор Михалевиц та інше духовенство.

Привітавши присутніх зі святом, архіпастир висловив задоволення, що його ідея Дитячої церкви в Луцьку реалізується. Богослужіння тут правитимуть постійно, тому приходити з дітьми буде завжди вчасно.

Раніше тут планували будувати дитячий садок, але коли виявилось, що для цього замало місця, вирішили звести церкву для дітей, зазначив керуючий єпархією.

На завершення архієрей побажав сили тим, хто трудиться на благо Божого дому, і нагадав, що ми у цій справі є першо-проходцями.

А 8 грудня в церкві почала функціонувати недільна школа. Як розповів настоятель, перший урок розпочали зі знайомства з вихованцями та викладачами. Учні навчали поняття «доброта», «безкорисливість», «милосердя». Серед викладачів працюють і психологи, які запропонували дітям «намалювати своє ім'я».

Немалий Божий дім цієї неділі за кількістю вихованців видавав трохи тісним. Тож дітей згодом ділитимуть на підгрупи, зазначив о. Віктор.

Як повідомляла інформаційна служба, минулого року в передсвятю Введення владика Михайл звершив тут чин заснування храму та поставлення хреста.

РУДКА-КОЗИНСЬКА: ОСВЯЧЕНО НАКУПОЛЬНІ ХРЕСТИ

Митрополит Луцький і Волинський Михайл 18 грудня здійснив чин освячення накупольних хрестів храму Святого Духа в цьому селі Рожищанського деканату.

Разом із архієреєм служили декан протоієрей Василь Шняк, настоятель парафії священник Андрій Голуб, духовенство благочиння та Рівненсько-Волинської єпархії.

У слові владика зазначив: сьогоднішня зустріч свідчить про те, що село хоче жити. Адже коли будеш, це означає, що маєш наміри тут оселитися. Й коли бачиш гарну церкву в селі, розумієш, що ця місцина жива, бо люди трудяться тут на славу Богу.

У богослужінні взяли участь голова сільської ради Микола Яцюк, жертводавці Євген Фенюк, Володимир і Євген Хотимчуки, староста Віктор Жовнір, інші парафіяни.

У вересні 2016 р. тоді ще вікарій єпархії єпископ Матфей здійснив чин заснування храму. Наступного року митрополит Луцький і Волинський Михайл освятив наріжний камінь.

Ольга ВЕРЕМЧУК

Світлина інформаційної служби єпархії

ХРОНІКА

Закінчення. Початок на с. 2, 3

У Жидичинському монастирі вдосконалюють волонтерське служіння
Добровольці Свято-Миколаївської чоловічої обителі в с. Жидичин Ківерецького деканату, одягнувши уніформу, допомагають парафіянам. Повідомив про це 15 грудня у «Фейсбуці» декан монастирів єпархії архимандрит Константин (Марченко).

«Давня проблема, коли не посвячені на те люди в православних храмах мають діло до тих, хто, можливо, вперше туди прийшов, – пише о. Константин. – Їхні не завжди доречні зауваження, агресія і незрозумілість відбили у багатьох бажання відвідувати храм. Аби унеможливити цю проблему, а також налагодити комунікацію між священнослужителями і простими вірянами, буде працювати ціла група людей. Вони зможуть допомогти порадою тим, хто не знає, як себе вести у храмі, а також часно донесуть інформацію, яка потребує відповіді».

Жидичинські волонтери зодягнули уніформу на свято Миколая Чудотворця.

Архієрей – про єдність і моральність українців

Митрополит Луцький і Волинський Михайл в інтерв'ю інформагентству «Волинські новини» (сайт volynnews.com) підсумував перший рік від часу Об'єднавчого собору і створення Православної церкви України, міркував про її перспективи.

Об'єднавчий процес показав, що для нас важлива Україна, її духовне життя, спільне бачення майбутнього, захист її території. Тож ті, хто дотримувався цих ідей, із трьох гілок українського православ'я створили єдину – ПЦУ. Частина ж духовенства Московського патріархату залишилася залежною від Москви, поширюючи ідеї «руського міра».

Церква є прикладом для суспільства гуртуватися навколо спільної ідеї, навіть у політиці. Цей дух об'єднання діє і в нашій єпархії: тут найбільше переходів громадян МП до Православної церкви України.

Спасіння ж людей – основне її завдання. Тож у внутрішньоцерковному житті треба бачити перспективу, зміни: священники повинні ставати місіонерами, апостолами. Нині панотці йдуть до людей: у навчальні, медичні заклади, військові підрозділи. Душпастир повинен усюди розповідати про Ісуса Христа. Тепер у суспільстві формується запит на нову якість священнослужителя.

На питання, чому ще існує Київський патріархат, архієрей пояснив, що почесний патріарх Філарет відстоює свою точку зору, котра не зовсім неправильна, але за собою її втілення неналежні.

Наступним кроком, на переконання керуючого єпархією, буде об'єднання переважної більшості УПЦ (МП) з Православною церквою України, а в подальшій перспективі й УГКЦ возз'єднається з ПЦУ.

Щодо визнання Православної церкви України іншими помісними Церквами, то це ще тривалий процес, зазначає високопреосвященний.

На запитання, чи зміниться ставлення нашої Церкви до одностатевого «коханя», владика наголосив: Церква визнає тільки статеви взаємини у шлюбі як союзу чоловіка й жінки, усе інше – гріх, тож не може бути ніяких поступок гендерної ідеології.

Про ці та інші важливі питання можна прочитати на єпархіяльному сайті Pravoslaviavolyni.org.ua, у розділі «Статті».

У соборі молилися діячі культури

Перед початком всеукраїнської наради керівників обласних Центрів народної творчості України та представників Міністерства культури 16 грудня у кафедральному соборі Святої Трійці відслужили молебень.

Богослужіння очолив декан храму протоієрей Микола Нецькар. Після молитви о. Микола благословив присутніх та побажав плідної роботи, аби зберегти українські традиції та передати їх наступним поколінням.

Канцлер єпархії про становлення ПЦУ

У Волинській православній богословській академії обговорювали етапи розвитку Української православної церкви.

Відзначити річницю Об'єднавчого собору та проголошення автокефалії ПЦУ

РАДИМО ПРИДБАТИ «КАПЕЛАНИ. НА СЛУЖБІ БОГУ І УКРАЇНІ»

У цій книзі, виданій Українським інститутом національної пам'яті, розповідається про особливості душпастирського служіння на фронті під час протидії російській агресії. Укладачі Тетяна Ковтунович і Тетяна Привалко подали спогади тринадцяти священників Православної церкви України, духовенства інших конфесій та двох жінок-капеланів, одна з яких монахиня.

Від нашої єпархії героями книги стали головний військовий капелан протоієрей Михайло Бучак, настоятель луцької парафії Преподобного Іова Почаївського протоієрей Олександр Вронський та колишній насельник монастиря в с. Жидичин Ківерецького деканату ігумен Макарій (Дядюсь), який зараз є настоятелем храму у Волновасі Донецької єпархії.

Видання представлено двічі: 5 грудня – у Київській православній богословській академії, 12-го – у Волинському краєзнавчому музеї. Під час другої презентації відбувся показ фільму про капеланів. Грамотами «За гідність і патріотизм» ГО «Військові капелани

Волині» відзначено представників Українського інституту національної пам'яті Тетяну Ковтунович та Лесю Бондарук. Отець Михайло вручив нагороди і зазначив: «Не ми вибрали капеланство, а Бог вибрав нас». На Волині капеланство порівняно з іншими областями досить розвинене. У нашій єпархії серед душпастирів відчувається братерство, побратимість. Завдання військових священників – молитись не тільки там, де війна (наприклад, в окопах), але і в житлових будинках, навчальних закладах тощо. Душпастир є носієм таких важливих цінностей, як віра, надія і любов.

А отець Олександр зауважив, що зброєю капеланів завжди є хрест, Євангеліє і свята вода. На запитання «Чи може капелан плакати?», панотець відповів, що в душі це відбувається не раз.

Із книгою «Капелани. На службі Богу і Україні» можна ознайомитись на сайті <http://uinpr.gov.ua>, а також у Волинському обласному державному архіві, бібліотеках та навчальних закладах області.

вирішили 16 грудня на засіданні кафедри церковно-історичних і гуманітарних дисциплін. Як повідомив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, у цьому духовному виші він провів відкриту лекцію «Новітній шлях Української Церкви до автокефалії».

На заході побували викладачі й студенти ВПБА, військові священники, зокрема, головний військовий капелан єпархії протоієрей Михайло Бучак, інше духовенство.

На початку, помолившись, секретар вчорної ради протоієрей Владислав Фульмес привітав присутніх із річницею визначної події.

Отець Микола як делегат Об'єднавчого собору, зосередивши увагу на важливих моментах з історії Української Церкви, розповідав про етапи її становлення: від створення автокефальної Церкви в 1989 р. і до подій 2018-го, коли на цьому Соборі в головній християнській святині нашої країни Софії Київській створено ПЦУ. На Різдво 2019 року отримано Томос про автокефалію.

Присутні мали можливість ознайомитися зі світлинами тих подій.

Владика поздоровив педагогів з ювілеєм

Митрополит Луцький і Волинський Михайл побував у Волинському облмуздрамтеатрі імені Т. Г. Шевченка на урочистостях з нагоди 80-річчя Луцького педагогічного коледжу.

17 грудня з високопреосвященним участю у заході взяли: канцлер єпархії протоієрей Микола Цап, капелан цього закладу протоієрей Віктор Пушко та духовенство кафедрального собору Святої Трійці.

Звернувшись до «винуватців торжества», керуючий єпархією назвав їх тими, хто наближає перемогу і формує українську націю. Побажав процвітання та не забувати виконувати Божі заповіді. Потому кращим педагогам вручив нагороди. Так, церковну відзнаку «За жертвовність» одержав директор коледжу Петро Бойчук, благословенні митрополіти грамоти – інші викладачі. По завершенні душпастирі заспівали многоліття.

Привітали очільника пасічників

18 грудня духовенство взяло участь у зборі Братства бджолярів землі Волинської «Ройовий стан».

Канцлер єпархії протоієрей Микола Цап і ректор ВПБА протоієрей Володимир Вакин були учасниками щорічного зібрання Братства, що відбулось у Волинській державній обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Олени Пчілки.

Отець Микола від імені митрополита Михайла вручив церковну медаль «За жертвовність» голові об'єднання Володимирові Дмитруку. Душпастирі побажали йому міцного здоров'я, невичерпної енергії, великих досягнень у праці, щедрої Божої ласки.

Святий Миколай чи Дід Мороз?

Митрополит Луцький і Волинський Михайл поділився з інформаційним агентством «Волинські новини» (volynnews.com) своїми міркуваннями про святих Миколая, порівнюючи його з Дідом Морозом. Нашим святом є день святого Миколая,

зазначив архієрей. Святитель Миколай Чудотворець – реальний, проживав поміж греків у IV столітті, був єпископом. Божий угодник захищав православну віру. Він – добрий приклад милосердя і щедрості Небесного Отця. У листах до святителя треба зосереджувати увагу передусім на духовних чеснотах, проявляючи любов і повагу до близьких людей. Намагаючись уподібнюватися до угодника, слід бути милосердним один до одного. Бо Миколай ніколи не проходив мимо потреб і болей ближніх, добре знав і любив свою паству.

А Дід Мороз – вигаданий літературний персонаж, завданням якого було замінити святого Миколая у період зимових свят. Він придуманий на початку XX століття в Російській імперії і нав'язаний суспільству за радянських часів.

Що в єпархії відбувалось на Миколая

До дня особливого вшанування святителя Миколая, архієпископа Мирлікійського, чудотворця, проведено урочисті Богослужіння та заходи.

Так, 15 грудня, учні Центру християнського виховання дітей і молоді з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михайла підготували виставу. Захід, який організували директор ЦХВДіМ священник Євген Маласпіна та викладач ВПБА матінка Валентина Маласпіна, провели у Волинській православній богословській академії.

У день святителя Миколая, 19 грудня, керуючий єпархією очолив Божественну літургію в храмі на честь цього угодника Божого в с. Скобелка на Горохівщині. (Див. с. 5).

Увечері високопреосвященний взяв участь у традиційному запалюванні головної ялинки обласного центру. На Театральному майдані владика привітав усіх зі святом, наголосивши: добрим звичаєм є засвічення ялинки як передвісника Різдва Ісуса Христа. Це очікування великої радості, добрих справ. Архієрей побажав, щоб цей вечір започаткував Боже благословіння всіх задумів і мрій, та щоб труднощі перемагати з вірою. Потому в соборі Святої Трійці архієпископ очолив вечірню.

У Свято-Миколаївській парафії Луцька Божественну літургію з нагоди престольного празника очолив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап.

Вихованці недільної школи луцької парафії Введення у храм Пресвятої Богородиці (так звана Дитяча церква) після літургії порадували святковим концертом. Увечері, після акафіста святителя Миколаєві, настоятель цієї громади протоієрей Віктор Михалевич навчав юних парафіян милосердя та доброти. Опісля разом виготовляли сувеніри і дарували їх один одному.

Молодіжна платформа «Мирт» Свято-Миколаївської чоловічої обителі с. Жидичин Ківерецького деканату за сприяння благочинного монастирів єпархії архимандрита Константина (Марченка) увечері провела дійство «Гостини святого Миколая» з іграми та конкурсами. Під час цього заходу зібрані кошти на лікування хворого хлопчика Іллі.

А наступного дня, 20 грудня, головний військовий капелан єпархії протоієрей Михайло Бучак та капелани протоієрей Іван Гуреев, протоієрей Сергій Коць, священник Сергій Мельничук відвідали Рівненський обласний госпіталь ветеранів війни, що у селищі Клевани. Спільно помолвшись, вручили пораненим військовикам подарунки з луцького благодійного ярмарку. А в бібліотеку лікувального закладу передали книгу «Капелани. На службі Богу і Україні».

Архієрей освятив нову будівлю ківерецького суду

Митрополит Луцький і Волинський Михайл 20 грудня взяв участь у відкритті приміщення районного суду в Ківерцях.

Відправивши чин освяти, владика у слові зауважив, що гарний, чистий будинок свідчить про хорошого господаря. Тому судді повинні дотримуватися чистоти своїх рішень, аби це приміщення стало взірцем і тут панувало правосуддя. Адже «суди заходять дві правди, а вийти повинна одна – справедливе рішення». Також керуючий єпархією подякував усім, хто долучився до реконструкції та облаштування будівлі.

В урочистостях також взяли участь декан протоієрей Іван Семенюк, інше духовенство, представники влади, судових установ та громадськості.

Душпастирі на експозиції сучасних ікон

Духовенство єпархії побувало на відкритті виставки ІХ Міжнародного пленеру іконопису та сакрального мистецтва на Волині «Замлиння».

Луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк та завідувач кафедри практичних дисциплін Волинської православної богословської академії священник Олександр Хорошко з благословіння митрополита Луцького і Волинського Михайла 20 грудня взяли участь у вернісажі в Музеї волинської ікони.

Від імені керуючого єпархією отець Володимир подякував за запрошення і сказав, що він «бачив очі людей, які працюють у Замлинні над поєднанням неба і землі, тимчасового і вічного. Ікона – це розгорнута книга для нашого з вами спасіння».

Ця імпреза, що цьогоріч мала назву «Визволення», стала підсумком роботи творчих зустрічей іконописців (організатори називають їх «міжнародними пленерами»), які проходили у селі Замлиння Любомльського району з 2011 по 2019 роки. Результатом є більш ніж 600 робіт, які демонструвалися на 75-ти виставках у Польщі та Україні.

У відкритті експозиції взяли також участь: духовенство інших конфесій, координатор проекту віцеконсул Генерального консульства Республіки Польща в Луцьку Тереза Хрущ, виконувач повноважень луцького міського голови Григорій Пустовіт, голова ВО Національної спілки художників України Володимир Марчук, представники Центру інтеграції в Замлинні, Львівської національної академії мистецтв, Варшавського університету, керівництво Музею волинської ікони та інші поціновувачі.

Владика Михайл – про Різдво

Митрополит Луцький і Волинський Михайл під час проповіді говорив про духовне сприйняття свята. Про це він розповів 22 грудня, у неділю 27-му після П'ятдесятниці, на завершення Божественної літургії у кафедральному соборі Святої Трійці.

Зважаючи на велику зацікавленість суспільства щодо часу святкування Різдва, архієрей роздумавши вірянам плутанину з датами. Перш за все варто пам'ятати про душевну радість та внутрішнє наповнення свята. Адже ми відзначаємо день народження Ісуса Христа. Тому в цей день варто говорити про душевне піднесення.

Що ж стосується дати, то владика закликає бути послідовними. Якщо ми святкуємо Новий рік 1 січня й говоримо, що це 2020 рік від Різдва Христового, то як можемо святкувати Новий рік, не відсвяткувавши перед цим Різдво?

Тому керуючий єпархією, згадуючи вислів «період різдвяних свят», пропонує розпочати святкування Різдва 25 грудня, а завершити 7 січня, аби на довгий час розділити радість народження Божого Сина.

Інформаційна служба єпархії

ОФІЦІЙНО

Священника Володимира Гедза призначено настоятелем парафії Волинської ікони Божої Матері в с. Богушівка Луцького райдеку (указ № 184 від 27 листопада 2019 р.).

Протоієрея Івана Оринчака звільнено від обов'язків настоятеля парафії Покрови Пресвятої Богородиці в с. Любитів Ковельського райдеку, а **священника Ігоря Кухту** призначено на цю посаду (№ 185, 186 від 10 грудня).

Священника Юрія Крохмалю-Брилівського призначено головою парафіяльної ради парафії Великомученика Юрія Переможця в Рокинях Луцького райдеку. (№ 187 від 10 грудня).

ВЛАДИКА МИХАІЛ: СЯТКУЮЧИ, ПАМ'ЯТАЙМО ПРО ТЕХНІКУ БЕЗПЕКИ

Митрополит Луцький і Волинський звернув увагу священників і мирян, що під час різдвяних святкувань потрібно не забувати про техніку протипожежної безпеки.

Настоятелям храмів, наголошує керуючий єпархією, слід перевірити справність проводки, правильність і доцільність під'єднання додаткових електроприладів. Необхідно здати на повірку всі вогнегасники, а там, де їх нема, – негайно придбати. Треба бути особливо обережними з відкритим вогнем, передусім у дерев'яних церквах.

Архієрей благословив душпастирям у проповіді приділити увагу правилам протипожежної безпеки, як у храмах, так і вдома, щоб загоряння не затьмарило святкової радості.

ЕПАРХІАЛЬНИЙ КАЛЕНДАР

4 лютого

День висвяти: 25 років тому, 1995-го, – протоієрей Василь Шняк, рожищанський декан, настоятель парафії Різдва Пресвятої Богородиці в Рожищі, Святого Духа в с. Рудка-Козинська Рожищанського дек.

12 лютого

День освяти храму: 30 років тому, 1990-го – церква Василя Великого в с. Боголюби Луцького райдеку.

15 лютого

День висвяти: 25 років тому, 1995-го, – протоієрей Василь Лунько, настоятель парафії Воздвиження хреста Господнього в с. Вільхівка та в с. Ощів Горохівського дек.;

20 років тому, 2000-го, – протоієрей Юрій Устимчук, любешівський декан, настоятель парафії Вознесіння Господнього в Любешові;

15 років тому, 2005-го, – священник Михайло Савка, настоятель парафії Апостолів Петра й Павла в с. Піддубці Луцького райдеку.

20 лютого

День висвяти: 20 років тому, 2000-го, – протоієрей Юрій Хлопецький, настоятель парафії Архистратига Михаїла в с. Одереди Луцького райдеку.

28 лютого

День народження: 90 років тому, 1930-го, – схимонахиня Єва (Кирилюк), насельниця жіночого монастиря Святителя Василя Великого у Луцьку.

Щиросердечно вітаємо вас із ювілеями, боголюб'язні отці, браття і сестри! Хай Господь благословляє усіх вас на многії і благії літа!

Інформаційно-видавничий центр єпархії буде вдячний чи недопрацювання в цій рубриці газети, а також у календарному розділі сайту pravoslaviavolyni.org.ua. Ще краще – звертатися за кілька місяців до ювілею і переконатися, що все гаразд.

ПАЛОМНИЦТВА

19 січня – до джерела Проведної Анни на велике йорданське водосвяття. Виїзд 18 січня о 21.00. Повернення 19 січня о 3.30. Пожертва 250 грн.

23–29 березня – до Святої Землі (проща «Дорогою Ісуса Христа»): Хайфа – долина Армагеддон – Назарет – Кана Галілейська – гора Фавор – біблійна Галілея – Ярденіт – гора Сіон – Ейн-Карем – Віфлеєм – Єрусалим – Віфанія – Юдейська пустеля – Єрихон – Мертве море – Лідда – Кумран. Зголошуватися не пізніше ніж за два тижні.

29 червня – 11 липня, 10–22 липня, 21 липня – 2 серпня, 1–13 серпня – до святинь Одещини: храми й монастирі в обласному центрі, чудотворна ікона Пресвятої Богородиці в с. Кулевча. Зголошуватися не пізніше ніж за 40 днів.

Реєстрація – не пізніше як за день до початку прощі (якщо не зазначено інше). Виїзд на всі богомілля – від Свято-Троїцького собору в Луцьку. Докладніша інформація та реєстрація – у паломницькому центрі єпархії «Україна» (керівник Лариса Савчук) за тел. (050) 812-09-79.

ЗАВЕРШИЛАСЯ ПРОЩА ДО МИРОТОЧИВОЇ ІКОНИ

Протягом тижня в луцькому кафедральному соборі Святої Трійці перебував образ Пресвятої Богородиці, який замироточив під час прощі волинян у Єрусалимі.

Зустріли реліквію увечері 7 грудня, в суботу, біля центральної брами головного храму єпархії. Духовенство хресною ходою перенесло її в собор і відслужило всенічну, яку очолив митрополит Луцький і Волинський Михаїл.

Протягом тижня перед мироточивою іконою служили молебні та акафісти, під час яких молилися багато мирян. Увечері 12 грудня було відправлено таїнство оливоосвячення (соборування). Загалом у цій прощі, яку проводили до неділі 15 грудня, взяли участь десятки тисяч вірних.

Нагадаємо, краплинка мира з'явилася на образі

Богородиці під час прощі по Святій Землі. Тоді один із прочан – священник Павло Михальчук – вирішив у Віфлеємі придбати ікону для своєї сім'ї. У храмі Гробниці Божої Матері, де на чільному місці встановлено Єрусалимську ікону Діви Марії, богомольці почали правити акафіст. Душпастир перший приклонився до святині та поставив Віфлеємську реліквію біля Єрусалимської. Після цього продовжив читати акафіст, а владику Михаїл помазував прочан миром. Саме у цей час паломники побачили рідину на іконі у вигляді сльози, яка скотилася.

Тепер образ зберігається у храмі Великомучениці Параскеви-П'ятниці, що в Закарпатській єпархії, де служить о. Павло.

Ольга ВЕРЕМЧУК

Світлина інформаційної служби єпархії

СПІВЧУТТЯ

Упокоївся священник Сергій Смірнов

У луцькому храмі Великомучениці Катерини відбулися поховальні відправи з причини смерті його клірика о. Сергія Смірнова.

24 листопада ввечері в цьому Божому домі відслужили парастас, який очолив канцлер єпархії протоієрей Микола Цап. Із ним служили луцький районний декан протоієрей Володимир Присяжнюк, проректор з навчальної роботи Волинської православної богословської академії протоієрей Ігор Скиба, інше місцеве духовенство.

Після молитви представник ВГБА звернувся до присутніх зі словом, у якому згадав отця Сергія (в ієрейському служінні – неповних три роки) як світлого, хорошого священника і, водночас, старанного студента.

Наступного дня, 25 листопада, після Божественної літургії, відбувся чин похорону під прово-

дом міського декана протоієрея Михайла Онищука. Разом із ним молилися маневийський районний благочинний протоієрей Андрій Закидальський та інші панотці.

У слові о. Михаїло зазначив: людям іноді здається, що як для звичайного священника такі почесні занадто великі. Але сьогодні представ перед Господом свідок наших гріхів. За короткий час

священства цей нині упокоєний служитель Церкви повідав нам Євангеліє (Благу Вість). Далі благочинний пригадав, як о. Сергій якось розповідав, що він має все необхідне. Коли почав ходити до церкви і щиро молитись, то Всевишній йому по молитвах давав усе, що було потрібне. Для того, щоб Господь почув, треба з вірою молитись, просити в Бога – і Він обов'язково допоможе. А тепер Господь дав отцеві Сергію спокій.

Настоятель парафії протоієрей Юрій Близнюк зазначив, що це дуже болісна і шокуюча звістка. Храм утратив другого священника, а він – помічника. Отець Сергій був щирою, радісною людиною, ніколи не гнівався, був добрим радником і надійною, правою рукою. Був також незмінним кухарем під час дитячих християнських таборів. Він любив дітей і діти його дуже любили, бо вмів зацікавити й знаходив спільні інтереси.

Погребіння звершено на міському кладовищі, що на вул. Рівненській.

Сергій Олександрович Смірнов народився 8 березня 1961 року в Луцьку. Після закінчення середньої школи працював на Луцькому електроапаратному заводі, був військовослужбовцем (командир взводу, викладач у званні прапорщика). Згодом працював у закладі торгівлі поваром. У 1982 році взяв шлюб із Людмилою Дудко, у 2013-му овдовів. Тоді відчув покликання стати священником, вступив до Волинської православної богословської академії, а цьогоріч навчався на шостому курсі.

Митрополит Луцький і Волинський Михаїл рукоположив його в сан диякона 18 грудня 2016 року, а в сан ієрея – 26 лютого наступного. З 20 березня 2017 року о. Сергій служив у Свято-Катерининській парафії священником. А спочатку в

цьому храмі співав у хорі, був псаломником, читцем, крім того, випікав просфори, допомагав у будівництві церкви. Маючи професійні кулінарні здібності, вмів організувати свято. Працював над воцерковленням молоді, був хорошим проповідником.

В останній проповіді отець, як завжди, навчав: повертаючись зі служби, маємо показати таку любов, щоб інші бачили, що ми прийшли з церкви.

23 листопада душпастир повертався з молитовних заходів пам'яті жертв голодоморів. Під час керування автомобілем на вул. Шопена в нього стався серцевий напад, він помер, а машина зіткнулася з деревом.

Владика Михаїл, духовна консисторія висловлюють глибоке співчуття сім'ї, ближнім небіжчика, його парафіянам та вихованцям і просять долучитися до молитов за упокоєння раба Божого Сергія.

Шановні читачі, дорогі брати і сестри! Не використовуйте наш часопис у господарських цілях. Якщо газета Вам уже не потрібна – передайте її ближнім або в бібліотеку

СЛОВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ – НА ВОЛИНІ	ЧИТАЙТЕ Різноманітна духовна література: запитуйте у храмах, книгарні-бібліотеці «Ключі» за адресою: Луцьк, просп. Волі, 2 (навпроти ЦУМу, біля обласної юнацької бібліотеки). Розпорядок роботи: будні – 9.30–19 год; свята, суботи й неділі – 10–17 год.	ДИВІТЬСЯ Передача «Духовна абетка»: субота, 20.30; повтор у неділю о 16 год., середу – о 7 год. «12 канал»	СЛУХАЙТЕ Передача «Благо»: неділя, 7.30, FM-радіостанція «Сім'я і дім» (102,4 МГц).	ЧИТАЙТЕ, ДИВІТЬСЯ, СЛУХАЙТЕ Сайт pravoslaviavolyni.org.ua – історія, устрій єпархії, святині, персоналії, документи, новини, фото, відео, газета, книги, аудіо, передруки.
--	--	--	---	--

ВОЛИНСЬКІ ЕПАРХІАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Свідчення про державну реєстрацію: ВЛ № 219 від 03.08.2004 р.
Засновник і видавець – Управління Волинської єпархії Православної церкви України (Волинська духовна консисторія)
Друк – ПРАТ «Волинська друкарня» (Луцьк, просп. Волі, 27). Тел. (0332) 710-301. Зам. № 1 Наклад 1500 пр. Передплатний індекс 91241.

РЕДАКЦІЯ
Віталій КЛІМЧУК (головний редактор), Віктор ГРЕБЕНЮК (літературний редактор і коректор), протоієрей Віталій СОБКО, Микола ВОЛОШИН (верстка)

При використанні матеріалів часопису для публікації в інших ЗМІ посилання на нього обов'язкове. Редакція не завжди поділяє позиції авторів, які несуть відповідальність за достовірність поданої інформації, та залишає за собою право редагувати матеріали або не друкувати їх зовсім. Рукописи не рецензуються і не повертаються, листування з читачами – тільки на сторінках газети.

ДОВІДНИК ВОЛИНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ КОНСИСТОРІЇ

43025 Луцьк, Градний узвіз, 1
volynkonsistoria@ukr.net
Час роботи: понеділок–п'ятниця (крім святкових днів), 10:00–16:00, обідня перерва – 13:00–14:00

КЕРУЮЧИЙ ЕПАРХІЄЮ
Митрополит Луцький і Волинський МИХАІЛ. Тел./факс (0332) 72-44-64

КАНЦЕЛЯРІЯ
Канцлер – протоієрей Микола ЦАП. Тел. (0332) 72-53-63
Віцеканцлер – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ. Тел. (0332) 72-44-64

ІНФОРМАЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР
Тел. (0332) 72-21-82
Голова центру – протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050) 661-56-68
Інформаційна служба (збір та опрацювання даних про діяльність єпархії) info@pravoslaviavolyni.org.ua
Сайт – pravoslaviavolyni.org.ua

Телестудія «Собор» – гол. редактор диякон Сергій ПАНАЩУК
Радіостудія «Благо» – головний редактор протоієрей Віктор ПУШКО. Тел. (095) 126-40-77. Blaho@ukr.net
Видавничий відділ і книгарня-бібліотека «Ключі» – завідувач Дмитро ГОЛОВЕНКО. Тел. (050) 339-73-66, (067) 570-57-97 kljuchi@ukr.net

КАПЕЛАНСЬКА СЛУЖБА
Старший капелан – протоієрей Олександр БЕЗКОРОВАЙНИЙ
Інспектор з питань місії діяльності – протоієрей Юрій БЛИЗНЮК. Тел. (0332) 20-00-25, моб. (095) 538-05-87

ПАЛОМНИЦЬКИЙ ЦЕНТР «УКРАЇНА»
Керівник Лариса САВЧУК. Тел. (0332) 71-83-77, моб. (050) 812-09-79
Уповноважений єпархії у справах сім'ї – протоієрей Василь КЛОЧАК. Моб. (066) 571-75-27, (097) 180-20-43

Пресслужба (співпраця зі ЗМІ) – прессекретар протоієрей Віталій СОБКО. Моб. (050) 661-56-68 Pres-sluzhba@ukr.net
Газета «Волинські єпархіяльні відомості». Hazeta.vyev@gmail.com

ХУДОЖНЄ СЛОВО

ПОМИЛУВАННЯ

Волинянина Василя Цуманця під час війни двічі від загибелі рятував німець. Перший раз – у Німеччині, другий – у рідному селі Мощаниця...

...Полонених селян зганяли до ями. Останні лопати вибраної землі мали покрити їх тіла. Пів сотні пар очей здіймались до неба, сподіваючись на милість Божу. Один не витримав і кинувся стрімголов у гущавину лісу... Влучні кулі автоматної черги виявились прудкішими за молоді ноги... Почулося дикротіння мотоциклів з автоматниками. Зашварготили німецькою, перезаряджаючи смертоносну зброю. Все, порятунку нема.

Аж ні. До гурту полонених підійшов офіцер. Саме він мав дати команду до розстрілу. Зупинився поглядом на одному чоловікові. Щось почав згадувати. Той також вдвлявся в знайоми обличчя німця. Односельці стали свідками їхньої розмови німецькою. Досить приязної розмови. Це давало надію на порятунок...

ПОЛЬСЬКИЙ КАВАЛЕРИСТ

Василь Цуманець – корінний волинянин із села Мощаниця, що розкинулось серед розкішного лісу. До господарства звик з дитинства, обзавівся сім'єю, мав уже двійко дітей, як забрали його до війська у кавалерію до міста Щеціна. То було, як кажуть, за Польщі. А тут у вересні 1939-го його рідна Мощаниця відійшла до Союзу і сім'я автоматично залишилась в іншій державі. Проте ніхто вояка-кавалериста і не збирався відпускати додому – треба було оборонити Річ Посполиту. А сили, як відомо, виявились нерівними. Проти німецької воєнної машини польське військо було небоєздатним.

Частина, в котрій служив Василь, склала мирно зброю і була забрана до полону. Уже в самій Німеччині численні ряди бранців оглядали місцеві господарі-«бауери». На них була надія на порятунок. Якщо приглянувся господарю для роботи, це означало, що врятований від долі концтабору та каторжних робіт.

Василь стояв у довжелезній шерензі, коли перед ним зупинився цивільний чоловік кремезної статури, високий і діловий. Довго не роздумуючи ткнув його пальцем у груди. Військовий витягнув Василя зі строю, наказав слідувати за ними. З групою відібраних полонених поїхав працювати у господарство до німця-рятувальника.

Мабуть-таки побачив в очах Василя новий хазяїн любов до коней. В обов'язки робітника входив догляд за вороними. А мав господар і корів, і коней, і всілякої різної живності... Грунти, правда, були не дуже – солончаки, каміння: не порівняти з українськими чорноземами. Це на півночі Німеччини, і педантичні «арійці» знали напевне, що не вклавши справжнього труда в хазяйство, марно очікувати на гарний результат. Працювали щиро самі й вимагали того ж від в'язнів.

Хоча новий статус полонених мало чим нагадував рабів. Ставились до них по-людськи, вимагали порядку та акуратності, годували добре, не знущались. Перед обідом змушували всіх ретельно мити руки і молитися перед трапезою. На родинні та великі свята всіх працівників запрошували до спільного столу. На Різдво господар довго молився і виголошував, наче священник, проповідь. Дивлячись в очі Василя і відчуваючи у них смуток за родиною із Волині, гер Ганс не раз наголошував, що його доля склалася так по велінню Господа.

– Нічого в світі нема випадкового, – казав він, – і твоє перебування тут є промислом Божим...

Василь ствердно кивав головою, навіть підтакував німецькою, бо ж всі гуртом вчили німецької, спілкувались. Особливо навчала полонених рідної мови дочка господаря – білоглова юнка Ізольтя. Щобетала чужою мовою якісь приємні речі, називала слова, показувала пальцем, що вони означають. Так з часом уже потрохи і робітники, серед яких були поляки та українці, шварготили не такою вже й чужою мовою. А колядок співали за святковим столом і німецькою, і польською, і українською!

Гер Ганс був поміркованим та інтелігентним чоловіком. Особливих претензій до робітників не мав. Привчав усіх до

порядку, акуратності та справедливості. Його фрау була трохи дратівливою, інколи дозволяла собі насварити когось. А втім, це характерно для будь-якої фрау...

Волинського поліщука, що виріс у селі й не цурався роботи, вразила технологія господарювання. Корів наприкінці тридцятих уже доїли апаратами, гній від худоби вивозив транспортер – фізично не перетрудувались.

Чули, що німецька армія розв'язала війну проти Радянського Союзу, захопила Україну, просувалась на Москву. А одного дня прийшов смуток до німецької родини. Вручили Гансу повістку до війська. Залишилась сім'я без господаря. Тоді й задумав здійснити Василь давній план втечі до рідної домівки. Як би спокійно тут не було, а вдома дружина та син Віктор із донечкою Лідєю. Не знав тоді, що дружина Тетяна вже другий рік ростить третю дочку Марію, про яку він і не здогадувався...

ДОРОГА ДО ХАТИ

В один із літніх вечорів залишив Василь німецьку господиню й подався в напрямку рідного села. «Ось тобі і ще одна не-випадковість, – думав утікач: – благословив мене Всевишній повернутися до родини»...

Пройшов пішки Німеччину, крадучись ночами мимо поселень, добрався до Польщі. Заходив до людей, просив їсти. Знав польську та німецьку мови. Перебираючись через Віслу, не втримав зв'язаний одяг – понесло хвилиною... Проте й без одягу знайшов підтримку тутешніх добрих людей. Виручало Василя вміння спілкуватися, здобувати довіру з відкритим серцем. Лише у Львові втрапив у руки патруля. Але зумів переконати поліцаїв у правдоподібній легенді, котру придумав заздалегідь. До рідної хати прийшов пізньої осені, холодного вечора, в розкішному капелюхові, з портфелем, з гостинцями. Дружина Тетяна Пилипівна довго згадувала той епізод, а ще більше – здивування чоловіка, що вгледів уже дворічну малечу – доцю Марійку. Якби знав про її народження – втік би додому значно раніше.

Поринув Василь Прокопович з головою у господарство. Трійко дітей хотіли їсти, треба було доглядати худобу, обробляти землю. Окупована німцями територія постійно приносила тривогу зі сторони залізниці, що проходила біля села. Партизани досить часто вибирали саме тут місця для підризу ешелонів. Після пуску під укис чергової техніки німці прочисували села та ліси, мстились мирному населенню. Перед приходом Василя, влітку, якраз на Спаса, загнали фашисти 28 чоловіків до клуні на краю села та й спалили... Знаючи про жорстокість ворога, селяни, як тільки зачують вибухи на залізниці, тікали в заготовлені землянки у лісі й перечікували біду.

...Тієї ночі уже звично щось потужно вибухнуло на колії. Мощаниця спорожніла. Василь із сім'єю подався цього разу не в ліс, а до болота – там стояли стіжки сіна, там і переночували. Над ранок все втихомирилось. Господарю не терпілось вернутися до хати, адже там стояла голодна худоба. Незважаючи на вмовляння жінки, все ж таки пішов у густий туман. Дійшов до крайньої хати – як почув різкий окрик з куців: з автоматом на нього вже чигав німецький вояк...

СПАСІННЯ

...Василь стояв у шерензі навпроти свого колишнього господаря Ганса, і чомусь на згадку прийшла спільна щира молитва із ним перед святковою трапезою. Чомусь у нього було відчуття, що то ще не смерть, буде якийсь порятунок, проте навіть уявити не міг – звідки? Аж тут раптом з'явився знайомий офіцер, колишній бауер, що врятував його від смерті на своїй батьківщині.

– Василю, то ти втік від нас? – запитав німецькою Ганс.

– Втік... – мовив Василь. – А що було робити: тут у мене жінка, четверо дітей. На той час на руках Тетяни вже була четверта доця.

– То ти тут живеш? У цьому селі?

– Звідси родом.

Земляки прислухались до незнайомої мови і не могли второпати, що вона для них віщує. Згодом офіцер вивів перед

п'ятьма десятками людей Василя. Їхній односелець прокашлявся і почав перекладати те, що говорив офіцер:

– Люди, – тихо почав Василь, – офіцер просить сказати вам, що не слід підривати поїздів, інакше ми поплатимось своїм життям. Вони воюють не з мирним населенням, а з партизанами... Всіх вас відпускають по хатах з умовою, що більше ніхто не буде займатись підривом поїздів та вбивством німецьких солдатів...

Боязко озируючись, люди почали розходитись. Німецькі автоматники не робили спроби навіть зняти з плечей зброю. За мить натовп біля ями розчинився в обіймах лісу. Ганс запропонував Василю сісти на мотоцикл:

– Покажуй, де живе твоя сім'я.

Мотоцикли зупинились біля хати. Вдома нікого не було. Василь побіг до болота, почав гукати своїх. Тетяна з малими дітьми, ступивши на подвір'я, мало не обімліла – повне подвір'я німців...

– Не бійся, – мовив чоловік, – то Ганс, з Німеччини, я у нього працював.

– Гутен таг, фрау! – привітався Ганс.

– І ви будьте здорові... – тремтячим голосом відповіла «фрау».

– Збирай щось на стіл, – розпорядився Василь. – Як-не-як – гість!

Допоки жінка поралась біля плити, на вулиці почулись постріли. Це автоматники відкрили прицільний вогонь по сусідських курях. Ганс різко закричав, вишикував солдатів і довго їх шпетив... Аж тут Василь запросив гостя до столу. Знайшлася і чарка, і с'яка-така закуска – щавлевий борщ. Ганс вимив руки, господиня подала чистого рушника обом чоловікам, які за звичкою стали перед образами для молитви. Василь, згадавши щось, почав уголос німецькою зі слів «Mein Gott!»... На це гість, подумавши, виголосив:

– А я ж тобі, Василю, казав, що Господь у нас один і нічого випадкового у Його царстві не буває...

Гість смакував борщ, прицмакував, розпитував про господарство, сім'ю. Доївши велику алюмінієву тарілку, подякував: «Gut! Danke!». А Тетяна Пилипівна – ще один черпацшице йому в тарілку: «Їжте на здоров'я!»

– Haih! Gut! Gut... – Але тарілку доїв, вичерпав ложкою до краплини. А Тетяна знову із повним черпаком!

Аж тут і Василь втрутився:

– Досить тобі борщем розкидатись! Бачиш – не хоче чоловік, а залишати харчі в тарілці у них не прийнято – культура така, понятно?

Всім усе стало «понятно». На цьому гостина завершилась. Розпитав Ганс про свої домашні, зітхнув важко, ще раз нагадав про домовленість невтручання у партизанські справи, потис Василеві руку, сів на мотоцикл і поїхав зі своїм загonom. А Василь вдячно помолвився Господу за вибавлення із безпросвітної безнадії.

УРОКИ НІМЕЦЬКОЇ

Не раз згадував Василь своє перебування в Німеччині. Багато чого перейняв для себе корисного в господарюванні, дбайливості, чесності. Дивувала його порядність німецького населення до свого та чужого. Яблука при дорозі могли валятися в очікуванні хазяїна, а чужі їх навіть і не думали підняти... А коли прийшла «рідна влада» забирати сім'ю Цуманця до Сибіру, відправивши господаря до луцької тюрми, то не погребували нічим із майна – вишкребли геть усе до останньої крихти. Добре, хоч Тетяна встигла попередити дітей і всім вдалося втекти та переховатись у родичів. Так родину минула «Сибірада».

А ось Василь Прокопович черпнув лиха досита. Звинувалили його в дезертирстві з Радянської армії: на призовному пункті у Клевані розбомбили німці ешелон і Василь повернувся знову до сім'ї. Пригадали йому і німецький полон, і зв'язок з упівцями. В тюремних катівнях зазнав небачених тортур, але не визнав за собою вини. Звільнили за браком доказів. Допомогла і довідка з сільради про те, що завдяки саме йому німці помилювали від вірної смерті пів сотні селян... Проте відправили Василя на відбудову шахт на Донбас.

Після повернення знову кинувся у господарство. Поставив за мету дати дітям освіту. Всі четверо здобули її в престижних навчальних закладах, стали неабиякими асами у вибраних галузях. А тато як міг допомагав студентам: навіть дрова передавав поїздом до холодного Львова, аби діти не замерзли...

Про німця-рятувальника ніяких вісток не було. Чи повернувся він до своєї сім'ї, чи ні, чи просто виконав на волинській землі святу місію порятунку чужих родин – невідомо. Василя Прокоповича не стало ще у 1980 році, а зараз діти достеменно й не знають ні прізвища, ні адреси свого спасителя. А можливо, така вже Господня воля – добро не має конкретних імен, воно всезагальне і всепроникне. Навіть в образі жажливого завойовника, що наганяв страх на цілий світ нечуваною жорстокістю.